

TELEGRAFUL ROMÂNUL.

Nr. 40.

ANULU XXIII.

Sabiu in 22 Maiu (3 Iunie) 1875.

Telegrafu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Sabiu la expeditorii foiei, pre afara la 2. r. poste cu bani zăta prin scrisori francate, adresate către expeditorii. Pretu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7 fl. v. a., iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

(tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. v. a. o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru priuc. și țieri străine pe anu 12 1/2, anu 6 fl. Inseratele se platesc pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două ora cu 5 1/2, cr. și pentru a trei repetire cu 3 1/2, cr. v. a.

Revista politica.

Sabiu 21 Maiu.

Inca pe diu'a de eri se asteptă publicarea rescriptului regescu, prin care se conchiama diet'a Ungariei pre 28 Augustu st. n. Iurisdictionile voru primii rescriptulu pre lângă unu emisu ministeriale in dilele cele dintăiu ale lunei lui Iunie. Dara eata sosese și scirea positiva despre convocarea dietei și despre aceea, ca alegerile au sa se faca dela 1 pâna la 10 Iuliu. Din telegramele publicate in foile din Budapesta s'aru vedé ca alegerile viitorie voru esí in favórea regimului actualu.

Din unu nconclusu alu clubului deputatiloru natiunali din Ungari'a, pre care lu publicămu mai la vale, se vede, ca românii ungureni intra si de asta-data cu tóta energi'a in lupt'a electorale.

„S. d. Tageblatt“ intr'o serie de articuli intitulati, „La alegeri“ discuta cu tóta seriozitatea gresielele deputatiloru sasesci din periodulu dietale trecutú si da admonitiuni severe celoru ce voru fi alesí, cá sa aiba un'a si aceeasi procedere, pentruca numai asiá póte avé pasirea lorú in dieta efectú si rezultate favorabile pentru natiunalitatea lorú.

Despre ministeriulu ungurescu se scrie ca are sa suferé unele modificatiuni. Ministrulu de interne Col. Tisza va mai luá pre lângă portfoiu ministriului seu de acum si presidiulu ministeriale, pre cându baronulu Bela Wenkheim, actualulu presedinte alu cabinetului, va remané numai cu portfoiu de ministru pre lângă persón'a Maj. Sele a Regelui. Mai departe se vorbesce de retragerea ministrului actualu de justitia si venirea lui Pauler la acestu ministeriu. Conjecturile in privinti'a cabinetului ministeriale nu se oprescu ací, ele spunu ca intre ministrulu de interne si celu de finantie esista unele neintielégeri, fára de a se pronunúci asupr'a unei retrageri séu modificári mai departe.

Conventiunea vamale cu Romani'a a fostu obiectulu consilieru de ministri in dilele din urma. „Montagsrevue“ din Vien'a vorbindu despre conventiunea acést'a dice, ca dificultátile cari impedeca realizarea ei trebuie cautate in Ungari'a, pentru ca Romani'a n'a cerutu pentru concessiunile facute din parte si decátu numai delaturarea neinsemnatei vâmi de cereale. Fóia oficiósa speréza ca va intreveni la Budapesta comitele Andrásy si va arató cari suntú adeveratele interese ale monarchiei; cáci altcum se póte intemplá cá Romani'a sa incheia tractate comerciale cu Angli'a si cu Franci'a, in care casu Austro-Ungari'a va remané cu totulú eschisa de pre piatile Romaniei.

Si din Vien'a s'au respanditu sciri despre modificári in ministeriulu comunu de resbelu. Scirile aceste fura desmintite in mai multe renduri, dara ele totusi se sustienura mai alesu de „Pester Lloyd“ in valórea lorú. Astadi nu se mai vorbesce despre astu-feliu de modificári nimic'a.

Diet'a Croatiei este deschisa. Statutulu organicu alu bisericei gr. or. serbesci este sanctiunatu pre lângă unele modificári.

Dela diet'a galitiana cetimu, ca in cestiunea dreptului de carciumaritu au votatu deputatii poloni dela tíera

cu deputatii ruteni, contr'a majoritátiei polone. Majoritatea acést'a se opune dorintiloru poporului dela tíera, ceea ce póte avé urmári triste pentru dens'a, tocm'a acum cându alegerile cele nóue suntú fórté aprópe.

Berlinulu a devenitu Mecc'a suveraniloru europeni. Deune-dile a petrecutu acolo imperatulu Russiei, Alessandro II, despre carele sustienú mai multe diurnale, ca a influentiatu fórté multu la delaturarea conflictelorú ce erau aprópe sa prinda unu nou resbelu intre Germani'a si Franci'a. Imperatulu Russiei a caletoritu mai departe la báile dela Ems, unde se dice ca mai tardiu se va duce si imperatulu Germaniei si póte si imperatulu Austro-Ungariei. Astadi petrece in capital'a Germaniei Regele si Regin'a Svediei.

O corespundintia a diurnalului englesu „Observer“ descopere lucruri interesante despre fiitóriele referintie ale Austro-Ungariei cu Germani'a. Dupa aceste Austro-Ungari'a trebuie sa intre in federatiunea germana in conditiunea Sassoniei si Bavariei.

Din Spani'a numai atát'a, ca resbelulu civilu urméza a devastá si ucide pre fiii unei si acelei natiuni. La Gueitari'a au patimitu náile regesci fórté tare de bateriele litorale ale carlistiloru. Intr'altu locu a cadíutu unu admiralu regescu Barcaztegui, lovitú de unu proiectilu de tunu, in momentulú cându se încercá a impedeá desbracarea de arme pentru carlisti.

Mesagiulu prin care s'a deschis camerile române, indigitându la stabilitatea de patru ani si ordinea ce domnesce, dice ca politic'a esterna a tíerei trebuie sa fia politic'a ecuilibrului si a respectárei altoru tíeri, si politic'a acést'a trebuie sa fia basata pre liter'a tratatelorú si pre relatiunile cele mai bune cu puterile garante. Afacerile cele mai momentóse ale sesiunei extraordinarie suntú, dupa mesagiulu, alegerea Metropolitulu si concessiunile drumuriloru de feru Ploiesci—Predealu si Adjudu—Ocn'a. Principele a avutu cea mai intima primire de către corpurile legiuitórie.

Din vocile unguresci asupr'a conclusului de passivitate adusu in conferinti'a din Sabiu mai inregistrámu un'a din colónele lui „Ellenör“, la cele aduse in revist'a nóstra din nr. trecutú. Acést'a dice, ca din punctulu de vedere specialu ungurescu n'are sa faca nici o obiectiune cerbicea próste a valabilorú. Nesuintie ce tindu a veni la valóre prin resistinti'a passiva inse pre temeiu constitutionalu si legalu, se consuma de comunu in favorulu acelorú staruintie, contr'a căror'a este indreptatu ascutisiulu lorú. Dara nemarginirea politicea cerbicea lu atinge neplacutu, unde vede o natiune intréga despoia in credulitatea ei de avantajele vietiei constitutionali prin unii insielatori ce suntú orbiti séu se tavalescu in nomolulu interesului personalu. Fiindu acést'a un'a dintre cele mai triste aparitiuni, „Ell“ 'si esprime dorinti'a, cá sa se puna cu tóta resolutiunea si pre cea mai scurta cale capetu acestoru stári. Trebuie sa se elibereze amagítulu poporu románu de presiunea conducerei malitióse. Aici este de

lipsa aspr'a politica a inesorabilitátiei, lipsesce o mâna de feru sub care sa se frânga totu ce nu vrea sa se plece. O politica energica trebuie sa separe in modu resolutu poporulu olahicu de conducatori si octroati si pre cându acestoru li dá cu asprime draconica sa intieléga ca statulu ungurescu ce e dreptu cunósce o natiune romána, care locuiesce in Romani'a, elu de alta parte cercetéza cu grige conscientiósa dorintiele si trebuintiele poporului, pre cari satisfacendu-le ni dá dovéda, ca Ungari'a este o mama ingrigitória si iubitória si pentru copiii si ce graiescu romanese.

Asupr'a relatiuniloru politice intre monarchi'a austro-ungara si Romani'a, despre cari se pronunúci si articulu reproducu in nru nostru trecutú dupa „Sb. d. Tgbl.“ „Nóu'a lege vamale a Romániei, „P. Ll.“ dela 30 Maiu, din incidentulu intardierei conventiunei comerciale, face unele apretári ce nu le putem trece cu vederea.

In cestiunile materiali, dice organulu citatu, este data fára indoiéla mesur'a pentru calibrulu specificu alu rapórtelorú nóstre cu principatele dunarene. De-si punemu unu mare pretiu pre motivele rapórtului nostru către Romani'a si Serbi'a, totusi nu se póte ignorá, ca acele au unu caracteru mai multu platonicu, decátu actualu, fiindu ca mai întâiu nu se póte usioru cugeté ocasiunea, care artu puté sa manifesteze folosulu practiculu alu unei politice amicabile a principatoru fatia de Austro-Ungari'a. Suntú inse pre terenulu comerúului si alu comunicatiunei destule momente, cari aru poté probá o legatura sanatósa de interese cu statele vecine. Aici trebuie sa se constateze, déca chiarificarea vederiloru politice in Romani'a si Serbi'a au progresatu asiá de departe cátu sa delature prejudetiele si réu'a vointia.

Din acestu punctu de vedere purcediendu „P. Ll.“ afla putienu a ansa de a interpretá schimbarea favorabila a politicei románe fatia de monarchi'a nóstra in sensulu unui avantaju concretu, pentru ca pertractárilu asupr'a afaceriloru vamali si comerciale decurgu atátu de incetu si se ivescu atátea pedeci cátu se pare ca barbatii guvernului románu se jóca cu noi. Déca ministrii románi nu-si voru schimbá tactic'a curendu, ajungerea unei tiente ratiunale va fi preste totu problemateca. Intréga procedur'a e acoperita de unu velu diplomaticu asiá de ascunsu cátu nu se potú cunósce detaiurile si divergintiele, dara in genere este constatatu faptulu, ca conventiunea comerciale inca nu este incheiata si vin'a pentru acestu resultatú negativu o pórtá tienut'a respingetória a ministriloru románi. Resistinti'a guvernului ungurescu in cestiunea vamei asupr'a cerealeloru aru fi dupa cum se prefacu acei domni caús'a ce impedeca realizarea conventiunei, dara nu este eschisa suspitiunea, ca se aduce din partea Romaniei cu intentiune positiunea cea grea a guvernului ungurescu intr'o cestiune speciale inainte, pentru a castigá unu pretextu plausibilu pentru intardierea conventiunei intregi.

La 29 Maiu s'a tienutu unu consiliu ministerialu, la care a asistatu si consiliariulu aulicu de Schwegel, in caus'a acestei afaceri si de-si nu scimu ce diferentie s'au ivitu si ce

resolutiuni definitive s'au adusu, dara e probabilu, ca togm'a intrebarea vamei asupr'a cerealeloru a fostu obiectu de discusiune. Este dificila destulu positiunea ministeriului ung. in punctulu acést'a. Guvernulu ung. abiá este petrunsu de necesitatea principiale a acestei vâmi, dara nu mai are mâna libera in acést'a cestiune. Elu se afla inaintea manifestatiuniloru precumpeñitórie ale opiniunei publice si a cercuriloru politice de influentia si déca nu va vrea sa ignoreze deadreptulu aceste manifestatiuni, nu va puté jertfi punctulu de pâna acum fára de a se asigurá celu putienu despre aceea, ca conventiunea comerciale va aduce intr'alta directiune atari avantagie, cari voru despagubi tíer'a pentru pierderea vânilorú de cereale. Cá obiectu de compensatiune pentru apromissiu de asemene valóre din partea Romaniei, vâmile cereali se potú luá in consideratiune dara se nasce intrebarea, ca prestá-va Romani'a compensatiunea in mesura corespundetória? Déca Romani'a cugeta seriosu la conventiunea comerciale, ea va intielege o prevenire atátu de ecuitabila. Tiene ea vâmile de cereale atátu de insemnate, cátu fára de a realizá o transactiune in privinti'a lorú, privesce conventiunea de nefolositória, atunci ea trebuie sa ne dea o desdaunare de asemene valóre, cáci altmintrenea cederea Ungariei in caus'a vânilorú de cereale aru fi identica cu o capitulatiune si la o atare capitulatiune pre terenulu intereselorú concrete nu se va pricepe Austro-Ungari'a fatia cu principatele. In directiune politica bunavointi'a monarchiei austro-ung. la tóta intemplantia are unu cuprinsu fórté concretu pentru Romani'a si principatulu a fostu mai multu de odata in pusetiune de a se bucurá deplinu de binecúventárilu acestui favoru.

Dupa ce atinge aceste binefaceri, anume intrepunerea monarchiei nóstre la in. Pórtá pentru a garantá autonomi'a statului románu, „P. Ll.“ continua, ca ide'a politica a bunei intielegeri are pentru Romani'a unu sensu pipabilu, dara pentru monarchi'a nóstra nu trece preste unu avantaju abstractu. In casulu celu mai bunu ni vine bine unu momentu negativu, adeca abtinenerea Romaniei de esperimente aventurióse in detrimentulu stabilitátiei in oriente. Se intielege ca avemu tóta caus'a sa ne multiemimu cu acést'a schimbare, dara in urma Romani'a e, care se bucura de fructele politice sale moderate si sobrie.

Din aceste consideratiuni „P. Ll.“ conchide, ca monarchi'a austro-ungara nu póte sacrificá unu motivu politicu prevalenti'a intereselorú materiali. Noi nu suntemu absolutu in positiune cátu trebuie sa ne cumperámu amicitiatea principatului pre cont'a unui sacrificiu materialu. Tóta valórea bunelorú relatiuni si in genere a unei conventiuni comerciale cu Romani'a aru trebú sa ni apara fórté problemateca, déca altu ce-va si nu cunósce-rea si apretierea intereselorú ce le-au ambele popóre aru formá fundamentulu, pre care se cladesce raportulu de amicia. Ori-ce alta combinatiune aru fi fára vitalitate. Punctulu acést'a de vedere lu recomanda „P. Ll.“ cu tóta caldur'a guvernului ung. la resólverea acestei afaceri si speréza, ca guvernulu mai de acestu punctu de vedere se va determiná in acést'a afacero.

Amu aretatu ieri, cum s'au imprasciatu temerile esagerate de unu nou resbelu franco-germanu. Amu spasu dejá ca mai multe organe de publicitate din Europ'a s'au silitu cu una spiritu esageratu, cá sa nu dicemu ostilu Germaniei, a aretá pre acésta mare putere cá provocatória la resbelu. Organele oficióse din Berlinu au vorbitu dejá si s'au silitu a demonstrá intentiunile pacifice ale guvernului Germaniei. Astfelu a vorbitu in urma oficiós'a „Nord deutsche Allg. Ztg.“, despre care se ocupa si „le Nord“ dela 19 Maiu, precum urméza:

„Acum ca temerile de complicatiuni europene au disparutu cu totulu, cestiunea de a scí, déca aceste temeri erau mai multu séu mai putienu intemeiate nu mai presinta decâtu unu interesu curatu retrospectivu. Press'a ministeriala din Berlinu persista in a sustiené, ca aceste alarme nu aveau nici unu temeiu. In numerulu seu din urma asemenea „Nord deutsche Allg. Ztg.“ dá asigurarea ca situatiunea politica nu suferise nici o modificare si ca sgomotele alarmante se nascuse numai prin „calumnii cari n'au nici unu cuventu de a esiste contr'a Germaniei.“ Nu erá nici o complicatiune, adauga fói'a oficiala, care sa trebuiesca a fi departata. N'a existatu nici o controversa intre guvernele Germaniei si Franciei. Repetámu ca intielegerea n'a fostu nici odata mai buna între cele dóue guverne decâtu de vr'o câte-va septamáni. Numai press'a care ne este ostila trebuie apucata, déca s'a crediutu in posibilitatea unei turburári serióse a pácei, credulitéa publicului francesu a venitu in ajutoriu pressei. Cádi-va ómeni de josu coalisati cu popi, s'au silitu mai in urma sa nu lase incendiulu a se stíngere rapede, pentru cá sa se bucure mai multu tempu de placerea de a vedé pre Germani'a vestedita pentru ambiatiunea sea nesaturata si pentru veleitátile sele de a turburá necontentitu liniscea lumei. Acésta tema a fostu defasiurata pre tóte tonurile in tempu de septamáni intregi, inse prin medilóce curatu artificiale si fára cá aceste apretári sa aiba vre-o basa reala.“

„Mémorial diplomatique“ despre „alegerile románe“:

„Diferite telegrame au anuntiatu ca alegerile generale cari s'au ter-

minat la 12 ale acestei luni, in Romania'a, au datu guvernului o maioritáte considerabile.

„Acestu evenimentu erá preveniutu, administratiunea actuala se bucura de o popularitate pre care nici o alta administratiune n'a avutu de multu tempu. Ea va causá numai putienu o viua satisfaciune puteriloru cari au garantatu autonomi'a Romaniei si cari au unu interesu asiá de mare de a vedé directiunea afaceriloru publice din principatu remanendu in mánile conservatoriloru.

„In starea actuala a afaceriloru europene, mai cu séma in ceea ce privesce cestiunea Orientului, care e mai ardiatória de cátu ori cându, aru fi fostu uritu, din tóte punctele de vedere, cá radicalii, séu celu putienu acei'a cáror'a se da acestu nume in Romania'a, sa fi triumfatu in alegerile ce avura locu, séu chiaru sa se fi numitu unu numeru mai insemnatu din candidatii loru. Agitatiunea ce cu sciintia séu fára sciintia aru fi facutu sa nasca in tíera, déca aru fi reusitu, aru fi devenitu o cauza de incurcaturu serióse pentru puterile vecine, mai cu séma pentru Ungari'a, carei'a rosii románi suntu inimici traditionali, si dela care inse tíer'a loru póte asceptá, chiaru in acestu momentu, servicii asiá de mari.

„Opositiunea, numita liberala, n'aru fi potutu, de altminteri, sa dea Romaniei nimicu mai multu de cátu ceea ce i-a datu partidulu conservatoriu. Titlulu seu principalu la popularitate este, in adeveru, de a fi revendicatu susu si tare drepturile principatoru. Dara, déca románii le datorescu in asta privintia, óre care recunoscintia, ei potu asemenea sa le reproseze ca adesea le-au compromis intereseloru loru cele mai scumpe printr'o politica destramata care aru fi potutu sa aiba pentru ei consecintiele cele mai urite. Conservatorii n'au comisu nici odata asemeni gresielu, si s'au aretatu totu atátu de patrioti, cáci drepturile Romaniei n'au fostu nici odata aperate si proclamate cu atát'a autoritate, ardóre, indemanare si adeveratu sensu politicu cá de cátra cei doi ministri cari au asediatu partidulu conservatoriu, pre terenulu solidu ce-lu ocupa astadi, dnii Costaforu si Boerescu.

„Si revindicárilu loru au fostu singurele eficace si utile pentru tíera. Ei suntu cei cari au convinsu majo-

distinsi o basa sigura pentru tóte mesururile. Si cá bazea acést'a sa fia nestramutabile si sa nu se póta perde nici odata au crediutu ca va fi mai bine déca se va cautá si affá in natura.

Asia dara dupa ce se constatá ca pamentulu nostru, pre care locuimu, este globu, se si incercara a deduce de aici óre cum-va bas'a séu fundamentulu tuturoru mesuriloru. Spre acestu sfersitu au cautatu sa mesure mai întâiu celu mai mare cercu in giurulu suprafetiei globului séu pamentului si dupa multe incercari a luat cerculu unui meridianu, care trece prin amendoi polii pamentului dela média-nópte si média-di. Greutátile cari s'au ivitu la mesurare au fostu la inceputu mari si multe. Globulu intregu de alu mesurá cu stánginulu séu cu lantiulu erá preste putintia, din caus'a muntiloru, lacuriloru si máriloru. Dara sciindu-se odata ca pamentulu este globu erá de ajunsu dupa socotelele matematice sa se mesure o parte din cercu, celu putienu de 50 miluri. Cu acést'a se putea affá *radiulu* (lini'a directa dela centru pamentului pána la supr'a fatia) si de aci incolo socotél'a mergea usioru.

Astronomulu olandesu *Snellius*, pre la inceputulu seculului 17 a afflatu unu metodu nou, propriu sciintieloru matematice, de mesurare. Elu a mesuratu o distantia relativu scurta.

ritatea puteriloru garante despre legitimitatea drepturiloru Romaniei in materia de tractate internatiunale; ei suntu cei cari au facutu din Austro-Ungari'a o amica a tíerei loru si au negociatu cu ea unu importantu tractatu de comerciú care in curendu va fi semnatu; ei au facutu a se acceptá cá Romania'a sa ia parte, cu acélasu titlu cá si cele-lalte puteri, la conventiunea telegrafica din Rom'a, la cea din Geneva pentru raniti, si la cea din Bern'a pentru reform'a postale care póta titlulu oficialu de tractatu si la care Romania'a e parte contractanta, intocmai cá si Russi'a si cá insasi Pórt'a.

„Aceste servitii facu mai multu pentru o tíera decâtu declamatiunile usióre cari turbura pre unii, indisponu pre altii si nu facu placere decâtu celoru ce se dedau loru. Románii, votandu precum facura, au probatu ca au intielesu acést'a.“

† Conclulusu clubului deputatiloru natiunali románi din diet'a Ungariei este acést'a:

„Din acelu motivu, fiindu ca deputatii natiunaltátiloru dela diet'a Ungariei, in butulu tienutei loru leiali espectative, ce au fostu statorit'o fatia de nou'a situatiune, prin conclulusu luat in siedintiele clubului loru din 9 si 10 Martiu 1875, si au adus'o la cunoscintia publica, si conformu cárei'a ei pre guvernulu nou, numitu celu *liberale*, tocmai pentru acésta atributiune a sea, precum si pentru solenele sele apromissiuu publice, l'au intempinat cu incredere, si nu i-au ingreunatu de feliu activitate, in acea sperantia, ca acestu nou guvernulu si elu din a sea parte apretiuindu tienut'a loru leiale, pre lánga vindecarea celoru-lalte necasuri comune ale tíerii, se va adoperá a face sa incete si justele gravamini ale natiunaltátiloru, dara acésta sperantia a loru, prin procederea si mesurile de pána acum ale guvernului, precum si prin respicatiunile sele din tempulu mai din urma — vedied'o nulificata, mai esperiendu inca, ca pre lánga asta stare a lucruriloru, guvernulu nu s'a straduitu a aretá nici chiaru bunavointia pentru o apropiare sincera:

Clubulu deputatiloru natiunali dela dieta, in siedintia sea de astadi, a ajunsu la acea convictiune si resp.

Dupa elu au mai mesuratu si altii pre la finea seculului 17 si pre la inceputulu seculului 18 si mesurárilu aceste au dusu si la alte rezultate, adeca, ca globulu pamentului nu e tocma rotundu si ca gradurile in pártile polare a le pamentului suntu mai mari cá la ecuatoru.

Destulu ca dupa mesurárilu lui *Picard* in Franci'a la 1669, a le lui *Rouger*, *Condamine* si *Godin* in Peru la 1735, ale astronomului *Lacaille* la 1746, ale lui *Cassini* in anii 1739 si 1740, s'a doveditu ca meridianulu nu este cercu, ci o elipsa, adeca unu cercu óvalu (lunguretiu.)

Cu tóte mesurárilu aceste vechi rezultatulu celu adeveratu, sistem'a cea din cestiune inca au erá nici statorita cu atátu mai putienu introdusa nicairu.

In anulu 1789*), dorindu francesii sa aiba „o mesurare fundamentale indicata de insasi natur'a (une mesure fondamentale indiquée par la nature elle même)“ au staruitu pentru introducerea unei mesuri normale luata din si indigetata de natur'a insasi. Cu deosebire cetatile urmatórie: Parisu, Lyon, Rhemis, Dunquercq, Ronnes, Orleans, St. Quentin, Metz, Chalons etc. s'au adresatu cu o propunere cátra adunarea natiunale, prin carea, primindu-se, sa se caseze tóte mesururile

*) Vedi: *Bratassevici*.

constatare, ca — nu i remáne de cátu a-si continuá si afirmá lupt'a politica si mai departe, numai de pre terenulu opositiunei; de unde deci, parasindu pusetiunea interimale observativa, si va continuá — si tiene, ca trebuie continuata — politic'a natiunale, pre temeiuulu programei cunoscute.

De aci procedandu

Recomenda si doresce sustinerea si activitatea cluburiloru tienutali, dejá existintii séu de aci incolo infintiande, pre temeiuulu programei sele. —

Fatia de alegerile pentru diet'a ce este sa urmedie, afla de lipsa, a conservá prelánga program'a sea, resp. a ocupá de aci inainte tóte acele cercuri electorali, cari prin influenti'a sea morale se potu pastrá, resp. ocupá.

In fine, recomanda alegatoriloru, cá sa primésca candidati pentru ablegatia numai dintre credinciosii programei natiunali, opositiunali, si se puna in lucrare tóte cele permise de lege, pentru asigurarea invingerei acelor candidati la alegere.

Pest'a in 20 Maiu 1875.

Antoniú *Mocioni* m/p.
presiedinte.

B. *Mircea Stanescu* m/p.
notariu.

In numele clubului deputatiloru natiunali dela dieta.

† Abusulu libertatii.

„Cándu unu statu republicanu, insetatu de libertate, va dá preste rei si imprudintii adaptatori in conducatorii sei, si se va imbatá preste mesura din acea beutura, atunci pre guvernantii sei, déca nu voru fi fórté indulgenti pentru esceséle lui, si déca nu-i voru dá o nemarginita libertate, se va pedepsi, acúsându-i de spurcati oligarchi; iéra pre guvernantii cei egali cu guvernatii, cum si pre guvernatii, ce participa cu superiorii loru la tóte afacerile publice si private, pre acést'a i va laudá, si i va stimá; de aci neaperatu urméza, ca in asemenea statu libertatea póte ajunge la independintia cea mai absurda si ruinatória; astfelu ca tat'a trebuie a se obicinuí sa devina egal cu fiulu seu, temendu-se chiaru de densulu, iéra fiulu egal cu parintele seu, de care nici se va teme, nici se va rusiná; cáci asiá se intielege libertatea in asemenea statu, ca, de, sa fie de-seversitu liberu! pentru acélasu cuventu, meticulo (celu neincetatienu)

de pána aci si sa se puna capetu in-sielatorieloru celoru multe cu mesururile cele vechi si de natura deosebita. Adunarea natiunale a si decisu in 8 Maiu 1789 a rugá pre regele cá elu in intielegere cu regele Angliei sa concreda afacerea acést'a unoru comisari emisi din sinulu *academiei francese si societátierei regale din Londonu*.

Comissinea acést'a s'a decisu pentru a luá de base meridianulu pamentului, adeca cerculu séu, se dicemu acum elips'a, carea trece prin polii de média nópta si média di in giurulu pamentului.

Mesurárilu s'au inceputu de nou la 1791, 1792 si 1808. *Mechain* si *Delambre* au mesuratu lini'a dela *Dunquercq* pána la *Montjouy* cátu s'a potutu de acuratu, cu tóte ca, dupa cum s'a aratatu mai tardiu, totu s'a straturatu o eróre in calculári. La 1800 au continuatu mesurarea *Biot* si *Arago* pána la *Formentera*. Lini'a acést'a au calculat'o *Boward*, *Burckhardt*, *Mathieu*. Ei au afflatu ca lini'a este de 12 graduri séu 180 miluri nemiesci. Cu ajutoriulu liniei acesteia s'a calculatu lungimea intréga a meridianului.

Fiindu statorita lungimea meridianului au procesu francezii mai departe la modulu cum se affe bazea séu unitatea mesuriloru. Au impartitu meridianulu intregu in 360 párti séu graduri. Dupa acést'a si-au cugetatu o a

EGISIÓRA.

Cunoscintie despre sistem'a metrica.

(Din prelegerile in localulu Reuniunei socialiloru románi din Sabiiu de N. *Cristea*.)

Originea sistemei metrice.

Cu inceputulu anului 1876 cal. n. incetéza tóte mesururile nóstre de pána acum si in loculu loru se introducute altele cu totulu noue, dupa o sistema cu multu mai inlesnitóre in calculare, dupa sistem'a decadica séu a diecimiloru, pre carea este intemeiata si sistem'a numerarei nóstre. Precum avemu in sistem'a numerárei usiuratea de a adauge o diecime séu dóue la alt'a diecime spre a capatá doue diecimi (20), treidiecimi (30) si in fine din 10 diecimi a capetá sute, mii etc. asiá va fi si cu sistem'a cea noua a mesuriloru, cându d. e. o diecime de metri vomu scí ca face unu decimetru, diece diecimi de metri 100 metri séu unu hecto metru si o suta de diecimi de metri 1000 metri séu unu kilometru s. a. m. d.

Dara pána a nu intrá in materia mai afundu sa vedemu de unde 'si are originea sistem'a acést'a noua, carea va intrá si la noi in viatia cu inceputulu anului urmatoriu.

Dupa E. *Bratassevici*, inca cu doi seculi inainte, au cautatu unii barbati

urméza a deveni si elu egal cu cetatianulu, si cetatianulu cu meticolu si strainulu asemenea; iéra ultimulu gradu alu unei asemenea libertáti intr'unu statu cá celu descriu este, cá nici sclavii sa nu fia mai putienu liberi de cátu stapánii, cumperatorii lor; si tóte in sfersitu ajungu la o libertate fára margini (licentia); iéra din tóte acestea, adunate la unu locu, resulta, ca sufletulu si spiritulu unui astfelu de poporu devine. atátu de moliciosu si simtibulu, încátu celu mai micu semnu de supunere se indignéza, si nu-lu póte suferi; in sfersitu nu va sa mai scie nici chiaru de legile scrise séu nescrise (naturale séu traditionale) si totulu i se pare unu jugu nesuferitu, cá, de nimenea si nimicu sa nu-i fia despotu, si cu ori-ce pretiu sa devina ilimitatu liberu." (Platon Rep. Cap. VIII G. 13). "Pr."

Sinodulu archidiececanu din Al-b'a-luli'a

e conchiematu pre 16/4 Iuniu a. c. de cátra Présanti'a Sea Parintele Metropolitu Dr. Ioanu Vancea, prin cerculariulu cu nr. 22 si anumitu un'a a trei'a parte va stá din preoti alesi, iéra 2 din trei párti din deputati mireni alesi. Alegerea sa se finéscá pána in 6 Iuniu (25 Maiu) dupá legea electorale cea stabilita in an. 1869 de cátra sinodulu metropolitanu, dupa care archidiececa se imparte in 12 cercuri de alegere, si din fia-care cercu sa se aléga câte 3 deputati; unulu preotu cu votu directu datu de cátra preotii adunati la locul desemnatu de cátra comisariu, iéra dep. mireni se alegu cu votu indirectu, tramitiendu fia-care parochia de 500 suflete câte 2 si cele dela 1500 in susu câte 4 deputati. — Numai libertate la alegeri si succesu bunu la rezultate de viétia si regenerare! "G. Tr."

Dobr'a 26 Maiu 1875.

(Inspectiunea scolara.) Dlu inspectoru scolaru Réthi Lajós in dilele aceste ne-au cercetatu si scól'a nóstra capitala romána din opidulu Dobr'a. Despre cele ce nu au aflu, séu nu i-au convenitu dlui inspectoru, nu voi sa amintescu, fiindu ca si le-au innotatu d-sea tóte, si credu ca in fára scopu. E inose curiósá inspectiunea dlui inspectoru, cáci cercetandu tóte

patr'a parte a meridianulu, de 90 de graduri, impartita in 10 párti egale (fia-care parte de 9 graduri). Fia-care din-aceste 10 párti s'a impartitu in unu milionu de párti si a milion'a parte din un'a din cele diece párti egale s'a statoritu sa fia bas'a séu unitatea mesuriloru. Asiá dara a diecea milionu parte dela unu patrariu de meridianu s'a luatu de basa séu de unitate a mesuriloru numite metriche si bas'a séu unitatea acést'a s'a numitru *metru*. Este adeveratu ca cercetári si calculári mai nóue au descoperitu in mesurárele de mai nainte o eróre. Erórea descoperita de *Puissant* fu esaminata mai tardiu de *Mathieu*, *Daussy* si *Largeteau*. Acést'a, precum si *Bessel* din *Königsberg* au descoperitu ca s'au mesuratu meridianulu intregu cu 3423 metri mai putienu si asiá meridianulu intregu nu este dupa cum se calculase la inceputu, de 40,000,000 metri, ci de 40,003,423 metri si a patr'a parte s'a descoperitu ca nu face 10,000,000 metri, ci 10,000,856 metri. Erórea acést'a inse in aplicarea practica nu are nici o insemnatate, pentruca nu face decátu a 12,000 parte din periferi'a pamentulu si asiá metrulu a remasu dupa calcululu primitivu. Asiá au si introdusu francesii sistema in fapta si obligatoriu in anulu 1799 si dela 1840 prin lege (dela 1837).

Francesii, in consciinti'a lor de superioritate natiunale, n'au vrutu sa

clasele, nu au doritu a se informá despre altele, decátu; ca sciu elevii ceti unguresce? pricepu ceea ce cetescu? avemu mapele Ungariei? propunese limb'a magiara? si aci mai departe, încátu 'ti vine a ride de o astufeliu de inspectiune. Nu in zadaru suntemu in secululu lumineloru, cáci tóta instructiunea si cultur'a se concentréza in limb'a magiara. —

Dupa asta inspectiune atátu de salutarie pentru scól'a? au trecut dlu inspectoru la scól'a israelita, fiindu acést'a scól'a in localitátele statulu, dlu inspectoru s'au esprimitu, ca voiesce a infintiá o scól'a comunale pentru toti. Óre pentru cine? Cáci magiari, séu catolici nu este nici o familia care se aiba copii de scól'a; románii 'si au scól'a lor propriu, pre carea nu o voru parasí de siguru, de dragulu limbei magiare; póte pentru israeliti, acést'a de-si suntu numai 6—7 familii, totusi au scól'a propriu cu invetiatoriu platitu bine.

Mai bine s'aru folosi banii acei'a pentru altu scopu mai salutaru, cáci pentru acést'a e pecatu. Pána acum nu s'au facutu astu-feliu de intreprinderi in protopopiatulu acést'a, nici in giuru, acum incepu a mai semaná neghina si pre asta cale! Vomu vedé.

Unu invetiatoriu.

Din protopopiatulu Secului (Cottulu Dobacei) in 6 Maiu 1875.

Domnule redactoru! Serbatoresce luarámu parte in resiedinti'a noului infintiatu scaunu protopopescu *Mociu*, tóta preotimea acéstui protopresbiteratu a Câmpiei cu deputati alesi mireni, pentru constituirea agendeloru protopresbiterale — sub comisariulu protopopu *Basilu Rosiescu*, care de-si au comisu unu pecatu fatia cu *Apahid'a* si *P.-Szent-Miklos*, me nutresce aceea convingere, ca numai din nescinti'a impregiurárilor intre cari se afla *Pusta-Szent-Miklos* cá comuna de sine statatórie. Dupa ce se lamuri lucrulu, au promis dlu comisariu ca va asterne *Ven. Consistoriu* spre ulteriór'a decisiune atacerea *Apahidei* si a *Pusta-St.-Micosiului*. Si sum convinsu ca *P.-Szt.-Miklos* la ori si ce alegeri in constitutiunile nóstre bisericesci, cá si in celea politice, se va bucurá de reprezentantele ei. — Ceea ce privesce decurgerea siedintiei constitutive, au cursu in cea mai buna ordine, armonia si fratiésca intielegere

dea, cá inventatori, unitátei acestei si mesuriloru derivate dintr'ens'a numiri in limb'a lor, din motivulu, ca n'au voit sa vateme susceptibilitatea nici unei natiunalitáti. Ei s'au pusu in privinti'a acést'a pre unu terenu neutralu si au imprumutatu numirile din limbile cele classice mórte, din limb'a *greca* si *latina*. Au numitu asiá dara bas'a séu unitatea mesuriloru: *metru* dupa cuventulu grecescu „*me-care insemnéza mesura séu distantia tron*“, (o departare).

Impartirea roluriloru intre cele dóue limbi classice mórte inca este fórté ingeniosa. *Metru*, precum este elu base mesuriloru asiá este in mare parte si basea numiriloru; dicemu in mare parte, pentru ca si numirile cu tóte ca au aceeasi origine, cá sa se faca deosebire intru mesurile de distantie, intre cele de suprafetie, intre cele cave séu de fluiditáti si cereale si intre cele de greutate, diferu de numirea cardinale, precum vomu vedé mai la vale. Un'a inse nu se schimba, aratarea catátimei séu *numeratoriulu* unei mesuri, fia insusu dela unitate, fia in josu dela intregulu unitátei. Rolurile celoru dóue limbi inse e impartitu asiá ca dela *metru*, séu dela unitate in susu aratarea catátimei se esprima cu termini grecesci; dela unitate in josu, adeca la pártile unitátei se intrebuintéza termini latini. De exemplu:

pentru care comisariulu conducetoriu merita recunoscintia.

Eramu sfasiati de doreri, ca din unu mare protopopiatu a Secului acum numai putiene parochii se afla; dá si acelea numai Ddieu si noi scimu cum le-au tienutu si le tienemu fára nici o remuneratiune a osteneleloru — prin harnici'a *P. Adm. prot. Lazaru Maximu* prin care furamu ajutati si incuragiatu.

De-si nu avemu unde ne pune speranti'a fára numai in noulu infintiatu protopresbiteratu alu Câmpiei: totusi me va iertá on. publicu, déca voiú dá si eu parerea mea dupa impregiurári si adeca:

Namai atunci vomu ajunge la limanulu doririloru, déca cu ocaziunea alegeréi vomu alege de conducetoriu unu barbatu cu merite pre terenulu bisericescu, unu barbatu care sa ne cunósca bine ca intre ce impregiurári traímu, in fine unu barbatu, care nu venédia interesu. Cáci déca amu alege unu barbatu cu óre cari patimi omenesci si nu aru trái pentru poporu ci poporulu pentru densulu, nu aru fi meritatu pre terenulu bisericescu, in fine nu ne aru cunósce intre ce impregiurári traímu, atunci din protopresbiteratulu *Câmpiei* s'aru acládá la patru ppiate — acestea parochii. —

La capulu acést'a cu siguritate 'mi dau opiniunea mea publica:

Ca sfasiarea de inima va fi cu multu mai simtietóre si nesuferibila cá si cea din táiu. *)

Elia Cosm'a
parochu rom. gr. res.
in Deveceru mare.

Publicatiune

despre impartirea premiiloru de statu, ce se va tiené in anulu acést'a in *Transilvani'a*, pentru prasirea cailoru.

Prin acést'a se face cunoscutu, cumca impartirea premiiloru de statu, pentru prasirea cailoru se va face in urmatórele locuri din *Transilvani'a*:

La *Csik-Szereda* in 12 Iuliu 1875.
La *Dicsö-Szt.-Márton* in 23 Iuliu 1875.

La *Sabiiu* in 13 Septembre 1875.
La *Aiudu* in 15 Octomvre 1875.
La *Gherl'a* in 4 Novembre 1875.

Pentru statiunile aceste suntu urmatórele premie de statu determinate.

I. Pentru iepe cu mandiu sana-

*) Nu intielegemu. R.

dela metru in susu

(inainte de metru spre a aretá mesurile ce cresc totu indiecitu se intrebuintéza afara de cuventulu metru, in parantese, cuvintele subliniate grecesci), asiá:

Deca (metru) = 10
Hecto (metru) = 100
Chilo (metru) = 1000
Myria (metru) = 10,000 de metri;

dela metru in josu

spre a aretá mesurile ce se impartu totu in a diecea parte se intrebuintéza inainte de cuventulu metru termini latinesci, asiá:

Deci (metru) = $\frac{1}{10} = 0.1$
Centi (metru) = $\frac{1}{100} = 0.01$
Milli (metru) = $\frac{1}{1000} = 0.001$

de metru

Urmarea cu terminii este aceeasi la gramuri, la litre etc.

Sistem'a metrica statorita in tóte ramurile ei si acceptata dupa cum vedurámu mai susu s'a introdusu: la 1819 in *Oland'a*, in *Belgiu* la 1836, *Greci'a* la 1836, *Itali'a* cá regatu piemontesu la 1846 si prin decrete dela 1861 si 1862 in totu regatulu italianu, in statulu bisericescu la 1848; in regatulu *Lombardó-venetianu* la 1805, in *Spani'a* la 1859, in *Portugali'a* la 1860, in *Romani'a* la 1866, in *Germani'a* la 1872 si in *Turci'a* la 1874.

(Va urmá)

tosu, neintieratu, bine nutrite, sanatóse si tari, provediute cu insusiri a fi iepe bune de praséla.

A) La statiunile pentru impartirea premiiloru de statu din *Csikszereda* si *Gherl'a* cu 80 galb. reg. ung.

Premiulu primu 12 galb. reg. ung.
" alu doilea 10 " " "
" " treilea 8 " " "
" " patrulea 6 " " "
" " cincilea 5 " " "

B) La statiunile pentru impartirea premiiloru de statu din *Dicsö-Szent-Márton*, *Sabiiu* si *Aiudu* cu 65 galb. reg. ung.

Premiulu primu 12 galb. reg. ung.
" alu doilea 8 " " "
" " treilea 6 " " "
" " patrulea 5 " " "

II. Pentru mándie de 3 ani, ce promitu o capacitate escelenta spre prasire.

A) La statiunile pentru impartirea premiiloru provediute cu 80 galb. reg. ung. din *Csikszereda* si *Gherl'a*.

Premiulu primu 10 galb. reg. ung.
" alu doilea 8 " " "
" " treilea 6 " " "
" " patrulea 5 " " "
" " cincilea 5 " " "
" " siéselea 5 " " "

B) La statiunile pentru impartirea premiiloru, provediute cu 65 galb. reg. ung. din *Dicsö-Szent-Márton*, *Sabiiu* si *Aiudu*.

Premiulu primu 10 galb. reg. ung.
" a doilea 8 " " "
" " treilea 6 " " "
" " patrulea 5 " " "
" " cincilea 5 " " "

Impartirea premiiloru castigat, precum si deciderea asupr'a cailoru presentati spre premiare, se face indata, in fati'a loculu prin comisiune mista, anume spre acestu scopu esmisa.

Proprietarii cailoru adusi spre premiare, suntu obligati a documentá, cu adeverintia dela judele comunale, cumca iepele cu manzi neintierati, au fostu in proprietatea loru inca inainte de fatare; séu ca mandiele de 3 ani aduse spre premiare suntu dela proprietele loru iepe, si ca aci le-au crescutu.

Comisiunile esmise suntu plenipotentiata a premiá afara de concursu pre acést'a, cari voru produce manzi nejuganiti si fára nici unu defectu.

Cá comisiunea esmisa spre premiare se scie la tempulu seu numerulu concurentiloru, e obligatu fia-care concurentu din diu'a prefapta spre premiare a se insiná la primariulu statiunei, prin care se voru dá informatiunile necesarie.

Budapest'a, 22 Aprile 1875.

Dela ministeriulu de agricultura, industria si comerciu a reg. ungarici.

Romani'a.

Cetimu in „Vocea Covurluiului.“

La 4/16 a curentei s'a tienutu licitatiune in *Bucuresci* pentru constructiunea liniei ferate *Ploiesci—Predélu*. Insemnatatea economica si strategica a acestei linie, importanti'a de actualitate ce are, cáci se va discutá chiaru in sesiunea acést'a, nefiindu — dupa noi — posibila amanarea, intru cátu, prin conventiunea ce a incheiatu statulu nostru cu *Austri'a*, ne-amu obligatu cá in Augustu 1878 lini'a sa fia terminata, credemu, dicemu, ca cestiunea se va discutá si resolvá in actual'a sesiune.

Nu putemu inca cunósce déca si constructiunea si exploatarea se va dá unei'a si acéi'si companii, séu voru fi separate, dupa cum credemu ca este mai in avantajulu statulu si alu tiei. — Totu ce putemu comunicá de pre acum e ca la diu'a licitatiunei cinci grupuri diferite s'au presentatu cá concurenti pentru lini'a in cestiune, si anume: *D. vicomte Paulu Darus*, cu societatea financiara din *Parisu*, cu cea de deposite si compturi curente;

dnii Ioanu Bratenu — Herz — D. Sturza — Eliade, cu Banc'a Romaniei; dnii Gonen — Lemain, cu societatea de Batignoles, banc'a de Parisu si comptoarulu de scomptu; d. Jeanu Marie cu societatea financiara a Romaniei; d. Crawlevu cu banc'a din Londr'a.

Licitatiunea dara fiindu terminata, rezultatulu ei va fi supusu hotaririi camerei. — Este unu inceputu bunu ca in fine si noi romanii ne-amu decisu a intr'a pre calea corecta de a nu dá lucrãrile mari, in cari se angageãza miliõnele tieriei, fãra unã planu, unu divisu si o licitatiune seriõsa, care põte singura ne aru fi salvatu de multe impositi ce suntemu astadi nevoiti a le dá spre a platã anuitãtãle chilometreloru de 270,000 fr. Fia inse celu putienu cã aceste cestiuni sa servesca viitoriului si sa nu fimu in totu-dẽun'a nevoiti a finã de unde trebuiã sa incepemu.

Varietãti.

(Necrologu). In primavãra acẽsta cruda mõrte rapã pre doi parinti sufletesci din mediloculu poporului. G. Furduiu parochu in Brismicu si Ioanu Ganea parochu in Roscani, amendoi au fostu inca in etatea cea mai frumõsa si dintre cei dintãiu preoti in ppiatulu Dobrei. Fia-le tierin'a usiõra!

Maialu. Luni a esitu la Dumbrava elevii scõleloru ev. lut. unde favoriti de tempu si au petrecutu pãna sãr'a. Multime mare au cursu dupa mẽdia di spre a se impartasi de bucuriã tineriloru. Drumulu din cetate pãna in Dumbrava iãra incepudu dela dõue õre pãna pre inseratu, asemenea unu cursu din o cetate mare.

Maialu au serbatu ieri in Dumbrava Sabiului elevii din scõlele normale ale rom. catoliciloru de aici.

Comitetulu scaunului Sabiului a avutu Sambata in 29 Maiu st. n. siedintia. Objectele prelãnga cari se inverti mai multu discussiunea fura fondulu spitalului juridictionalu, care are a se infintã. Cu ocasiunea acẽst'a membrulu comitetului *Schreiber* a sulevatu o cestiune, carea mai tardiu va fi fõrte bine dẽca se va putẽ resolve bine, cestiunea seraciloru scapatati si avisati la ajutoriu strainu. Aru fi tempulu sa ne apucãmu si noi sa regulãmu partii de cele slabe din viatiã sociale, si sa ajungemu dõue scopuri bune: a) ameliorarea sortiei celoru miseri si curãtirea societãtiei de cersitori misiei.

Junele capitanu Buesco, care se aflã in Liege, unde studiaza, cu deosebire fabricatiunea armelor de resbelu, a inventatu o pusca, despre care se vorbesce multu bine, cã o arma perfectionata. Regele Belgiei, si contele de Flandr'a, care a vedutu acẽsta pusca o lauda fõrte multu. Unu modelu de acẽsta arma s'a tramisu la Bucuresci.

Marti'a trecuta, la 9 õre diminetã intr'o strada din Bucuresci din cele mai frecventate s'a comisu o crima. Nisce facatori de rele, s'au introdusu in cas'a dnei Tarsitiã Cajesco si dupa ce a omõritu pre servitõre, a ranitu si pre dn'a Cojescu. Nenoricit'a femeia in urm'a rãniloru primite a muritu a dõua di.

Comisiunea archeologica din Rom'a a publicatu unu raportu despre sãpãturile cari s'au practicate in cursulu anului 1874. Acestu raportu constata ca s'au descoperitu 17 statue, 10 figuri trunchiate, 47 capite sãu busturi 5 sarcofagie sãu urme funerarie, 12 ex-voto si alte obiecte religiose, 6 pietri pretiose gravate, 11 baso-relievuri de osu sãu de ivoriu, 5 ornamente de aur, 6 de argintu. 8929 medalie sãu monete de bronzu, 35 inscriptiuni, unu mare numeru de utensile domestice etc.

Locuitorii din Saint-Lauvent-deslaux (Loir-et-Cher, Francia) au fostu de curendu marturii unu fenomenu care i-a inspaimentatu cu dreptu cuventu; la trei õre dupa amedi, pre unu tempu fõrte liniscitu, a venitu despre Nordu unu vertegiu fõrte violentu care a lasatu in urma-i, pãmẽntulu acoperitu cu o enorma cantitate de raci mici de mare, pre care sõrele ii uscate in tempulu lungi loru caletorii aeriãne.

O mostenire perduta. Unulu din cei mai distinsi aristocrati englesi a castigatu de curendu o mostenire destulu de fatala. Se dice ca in succesiunea tatalui seu se aflã unu biletu de banca de 50,000 lire sterlinge (1,250,000 franci) din nefericire pentru mostenitoru, repositulu, ce erã unu duce, pentru a padã de hoti comõr'a sea, a avutu ideã de a o inchide intr'o caseta, cu totulu particulara. Acẽsta caseta este de feru, grõsa; ea este incrustata in zidu, astu-feliu cã nu se arata decãtu o parte din ea. Acẽsta parte este de cristalu de munte, fõrte tare si transparenta; astu-feliu ca permite sa se veda in intru biletulu pretiosu. Ce-va mai multu, in caseta se aflã o mica masina infernala, ce trage 6 focuri asupr'a imprudentului ce aru cutezã sa faca vre-o tentativa õre care.

Din nenorocire, ducele a muritu grabnicu fãra a spune secretulu deschiderei casetei mostenitorului seu astu-feliu, incãtu acestu nenorocitu se va multimi numai in a privi biletulu in cestiune, fãra a putẽ sa traga vre-unu folosu din elu.

Diarele chineze. Diarele chineze si schimba colõrea hartiei din tempu in tempu pentru a produce efecte nõue si a desface mai multe esemplare. Astu-feliu s'a vedutu Shenpao, din Pecking, prin mediloculu acẽst'a ajungudu sa-si indoiẽsca si intreiesca numerulu esemplareloru. Acestu diariu trecea dupa circumstantie, adeca dupa noutãtãle de sensatiune ce avea sa publice, dela hartia rosia la cea albastra, dela albastra la verde etc.

In tempulu bõlei junelui imperatore, Tung-Che, Shenpao, care se tragea in dõue editiuni pre di, variã in colõre si nuantia, dupa cum buletinile asupr'a stãrei augustului bolnavu erau inchiãtante sãu favorabile.

In curendu au a se intrunã conformu legiuriloru eclesiastice din tiãra, st. sinodu, camer'a deputatiloru si senatulu, pentru procedarea electiunei noului Metropolitu alu Ungro-Valachiei. Intre prelatii care voru intrunã mai multe voturi, se crede a fi, I. P. S. Calnicu Miclescu, metropolitulu Moldovei si P. S. parintele Melchisedecu Archiepiscopulu Dunarei de josu.

Palamida intrebuintiata cã nutretiu. Cãtu necasu au economii nostri cu buruien'a acẽst'a sa o sterpẽsca din tre cerealele inspicate, este destulu de cunoscutu. Francesii si alti economi cã sa se asigure contr'a pagubelor ce causẽza palamid'a nu o smulgu numai din holda ei si din pregiurulu holdei. Dara smulsulu palamidei mai põte aduce si altu folosu tierenului, dẽca o va intrebuintiã cã nutretiu mai cu sãma pentru vaci cu lapte — i sporesce laptele in casa. Palamid'a se põte intrebuintiã cã nutretiu verde, si cã nutretiu uscatu, se põte intrebuintiã inainte de ce immuguresce, si cãndu e in florita. In casulu dintãiu, cãndu se intrebuintiã cã nutretiu verde, este bine inainte de a o dá vaciloru sa se o palẽsca putienu sõrele.

Cenusiã de lemnu pre livedi o recomanda o fõia germãna economica ca celu mai bunu mijlocu de gunõitu, mai cu sãma pre livedi rovinõse. Tempulu celu mai potrivit de a gunõi cu mijloculu acẽst'a este tõmn'a; se põte inse si primavãra.

Vagõnele cu paturi dice „Vocea

Covurl'a ce anuntiamu ca se voru introduce in servitiulu cãiloru ferate suntu dejã in circulatiune. Ele intru-nescu totu ce unu caletoriu põte dori din punctulu de vedere alu confortabilulu. Suntu ventilate in modu perfectu si incaldite iern'a; se dividu in salõne ce se transformẽza sãr'a in adeverate camere de culcare cu paturi complecte si escelente Fia-care vagonu contine unu salonu-budoaru rezervatu pentru dame, cu lavabo si waterclosete si compartimente speciale pentru famili. Unu coridoru ce comunica cu salõnele lasa circulatiunea libera dela unu capetu la celalaltu a vagonului. Vẽr'a presinta recõre si iern'a temperatura uniforma.

Aflarea unoru medilõce noi de tractiune preocupa fõrte multu lumea sciintificã si descoperiri se facu pre tõta diu'a. In unulu din numerile precedenti, amu datu, sub acẽsta rubrica, descrierea unei locomotive fãra focu descoperita de curendu. Astadi vomu comunica o alta descoperire totu de acestu genu, inse si mai curiõsa.

Curiositatea acestei locomotive consista in acea ca ea n'are rõte, are inse piciorõ; nu se tarasce, ci merge, alãrga in galopu. Vites'a-i mica: 10 kilometri pre õra, dara presinta avantajulu de a tãrã o greutate mare si de a urcã pante de 10 centimetre pre metru. Acẽsta nõua locomotiva este inventiunea d-lui Fortin-Herman s'a fostu de curendu supusa academiiei francesce.

Imperatõs'a Charlõta. Eata cateva detalie despre steara nenorocitei veduve a lui Maximilianu, imperatorulu Mexicului: Principes'a se bucura fisicamente de cea mai buna sanetate ce se põte dori. Ea chiaru s'a ingresiãtu putienu.

In privintã moralului, casulu pare disperatu; medicii cei mai incredietori considera situatiunea principescei cã incurabila. Casulu seu mentalu este strainu; pare a nu mai face parte din acẽsta lume; nu vorbesce nimenui, nu recunõsce pre nimeni, si traiesce in raporturi neinterupte si conversatiune continua cu fiintie imaginarie. Persõnele ce o inconjõra sãu care o servescu paru a nu esistã pentru dens'a: ea privesce si pare a nu le veda.

Pare ca suferẽ cãndu privirea sea din care cugetarea e absentã intalnesce o fiintia viua, cãndu o võce omenẽsca ii lovesce urechiã atentita spre sonuri dintr'o alta lume; ii place numai in singurãtate si in comerciulu familiariloru sei ne veduti. Ori ce companie ii este o sarcina.

Apetitulii este escelentu, si compune singura in fia-care di list'a de bucate cu o inteligentia miraculõsa de schimbãrile ce aducu ano-tempurile in alimentatiunea obicinuita.

Ea da pentru acẽst'a, cã pentru tõte lucrurile, ordinele sele in scrisu. A alesu in castelu o masa pre care se duce de pune biletele ce se iau la õra ficsa. Sub acestu raportu nu e in cugetulu seu nici esitatiunei nici confusiune.

Principes'a impinge amorulu de singurãtate la unu atare gradu ca nici nu voriesce sa fia servita; se imbraca singura si da chiaru toaletei sele o ingrigire particulara si o mare cochetarie. Ea se coafẽza totu-dẽun'a cu bandelete late, cum purtã alta data. Camerist'a sea nu este admisa in camer'a de culcare; preside singura la tõte detaliele toaletei sele.

Dens'a a conservatu o memoria remarcabila pentru lucrurile usuale ale vietiei. Astfeliu, la di ficsa, unu biletu ordõnãza prepararea bãii. Dẽca cãndu a desemnatu unu feliu de mancare pentru un'a din mesele sele, acelu feliu nu i s'a potutu prepara, face observatiune in scrisu, fãra reprosiu, fãra rea umõre, cã o persõna ce ia actu de o misiune si o constatãza.

Cãndu e frumõsu, se preumbla in parcu, in tõte dõilele pre la 11 õre. Dens'a urmẽza invariabilu aceeasi cale, mergendu fõrte rapide. E inutilu a se mai spune ca este preveghiãta din departare fãra sa observe, si

suntu luate tõte precautiunile spre a fi protegiãta de ori-ce accidentu.

Adesea cãntã; cãte odata desemnãza si se ocupa de pictura, cu multu gustu si õre care talentu. Music'a pare a o incãntã; pictur'a o absõrbe si captivẽza.

In dispositiunea de spiritulu in care se aflã August'a bolnava, fugindu de ori-ce societate omenẽsca, e deficiulu sa-i faca cineva visita fãra a o superã. Regin'a Belgiei s'a resemnatu a nu se duce la Tervueren, unde ea se aflã de cãtu la 15 dõile si la fia care visita nu se arata principescei. Acẽst'a depinde de dispositiunile sele de umõre. Regele se duce si mai raru de cãtu regin'a; elu suferã fõrte multu cãndu intalnesce acea privire rece si sleita ce nu-lu cunõsce; elu a arãngiatu in castelu unu feliu de observatoriu intr'unu salonu alaturea cu alu nenorocitei selẽ surori. De acolo privesce fãra a fi vadiutu, si fratele disperatu põte plãnge in voie.

De mai multe ori pre di castelulu Laeken si palatulu din Bruxel'a primescu noutãti dela Tervueren.

In tõte lunile unu doctoru din Gheel visitẽza pre August'a bolnava. Regin'a lu acompãniãza de ordinariu in acele visite. Visite crude care se marginescu aprõpe invariabilu in acẽst'a; Mediculu se informẽza de sanetatea principescei, careia raspunde cu unu tonu secu: „Suntu bine“, apoi ii intõrce spãtele si se retrage.

Burs'a de Vien'a.

Din 2/21 Maiu 1875.

Metalicele 5%	70 15
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74 50
Imprumutulu de statu din 1860	112 —
Actiuni de banca	960 —
Actiuni de creditu	232 —
London	111 45
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	82 —
„ „ „ Temisioreni	80 —
„ „ „ Ardelenesci	79 —
„ „ „ Croato-slavone	82 75
Argintu	102 10
Galbinu	526 1/2
Napoleonu d'auru (poli)	8 89

Concursu.

Pentru ocuparea parõchiei vacante de cl. III din Rotbavu, in protopresbiteratulu alu II alu Brasiovului, prin acẽsta se escrie concursu pãna la 15 Iuniu a. c.

Emolumentele ce-i competu fiitoriului parochu santu:

1. Casa parochiala cu realitãtãle necesari, si o gradina.
2. 11 jugeri aratura si 2 1/2 jugeri fenatiu
3. dela 115 familii cãte 1 fl. 40 cr si in fine venitele stolari usitate.

Tõte aceste emolumente computandu-se in bani dau sum'a de 400 fl. v. a.

Dõritorii de a ocupã acẽsta parochia au a-si adresã concursele loru pãna la terminulu prefiptu la subscrisulu.

Brasiovu in 15 Maiu 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Petricu
protopopu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parõchiei vacante de clas'a III Valea-buldiului, in protopresbiteratulu Abrudului, se deschide concursu pãna la Duminec'a a dou'a dupa Rusali, 15 Iunie a. c.

Emolumentele suntu:

1. Dela 85 de case, cãte un'a ferdela de cucuruzu sfarematu,
2. cãte un'a di de lucru dela fia-care casa,
3. venitele scolari regulate,
4. folosirea cimenterului, si a unui fenatiu, de unu caru de fenu.

Dõritorii de a competã la acẽsta parochia au de a-si substerne concursele — instruite conformu legii — pãna la terminulu prefiptu, subscrisului, in Abrudu.

Abrudu in 15 Maiu 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioane Gallu
prot. gr. or. alu
Abrudului.

(1—3)